

ایلوپنہ خاتیا

2 میکوپنہ

افسانہ: مگہ نم نئے ووٹ سرے؟
(سکندر سالک)

3 میکوپنہ

براہوئی بلوچی زبان ء کنا: خلفی شیر، لیکو
(حمید عزیز آبادی)
ہائیکو: افضل مراد

4 میکوپنہ

جاچ: افضل مراد نارٹی ”دروشم“ (18)
(غمنخوا حیات)

5 میکوپنہ

نوشتا تک: مینگر ودرخت نا شجر کاری
(سعید یوسف)

6/7 میکوپنہ

نوشتا تک: واقعہ کر بلا نادانا واقعہ خاک
(حاجی عبدالحیات منصور بابکی)

8 میکوپنہ

ڈائری: بلوچستان سیمسری جنگوڑ واک (5)
(جزل ڈائری بسم اللہ سالانی)

9 میکوپنہ

نوشتا تک: علم انا کندوری گوڈ منے
(سنگت آجو)
نظم: ای انت لکھو؟
(حمیر اصدف حسنی)

10 میکوپنہ

افسانہ: استارتون کچاری
(شاہ رحمن)
نوشتا تک: غیر فعال نشنیک ہم خف تیان کر مریرہ
(ڈاکٹر خالد احمد)

11 میکوپنہ

اشتہار

12 میکوپنہ

اشتہار

All About #Brahui

کوئٹہ

تالار

براہوئی نابابت براہوئی ٹی

معلومات کرے۔ گورنری کا کڑ باور کرنے کہ لمی زبان تہی
شینک مروک اخبار و جریدہ غانا ویل آتا ایسری کن ہی ء گام
گنج کنگ۔ ودا بابت تعلقہ ارادہ غاتے پیدا و ر پارت
کننگ کہ دا ویل آتا ایسری کن کاریم کیے۔ گورنر
بلوچستان ملک عبدالولی کا کڑ سوگو و نظریاتی سیاسی بیک
گراؤنڈ اسے آن تعلقہ اری تحک، ہندا سوب ء کہ او
بلوچستان نا ویل آتیاں جوان و احب ء، ودا وخت آدا جا کہ نا
ویل آتیاں اسٹ دا ہم ارے کہ داڑے لمی زبان تیا ہموخ
چکار کنگ پنگ ء، ہراخس کہ دا فک کڑ زہ۔ او میت کنگ
کہ گورنری زبان تابابت مونی بروک ویل آتا ایسری کن
بیرہ پارت آتسکان سلپک، بلکن ودا بابت تینا کروک ہیبت
آتیا عمل کرفنگ کن ہی است خواہی اٹ کاریم کرسا ویل
آتا ایسری نا وسیلہ جوڑ مریک۔

شینکار و شوکار عبدالحمید قلات پرنسز ٹیبل روڈ کوئٹہ غانا شینک کرسا 302
فیبر 1 یونیورسل سلیکس جناح روڈ کوئٹہ غانا تالان کرے

لمی بولی تا پک انگا اہمیت (شوگل)

گورنر بلوچستان ملک عبدالولی کا کڑ پارینے کہ لمی زبان تک نا
اصل میرات ء، ودا فک رکھ کن گام گنج المی ء۔ او پارے کہ
حکومت بلوچستان زبان تار رکھ کن ہی ء گام گنج کنگ آباور
یک۔ او پارے کہ براہوئی، پشٹو، و بلوچی ٹی شینک مروک
اخبار و جریدہ غانا ہم زبان تار رکھ و شونداری ٹی بھلو کڑ داس
مریک۔ دا ہیبت آتے لمی زبان تہی شینک مروک اخبار تار
تنظیم ناسروک، و پشٹو ٹی شینک مروک ہڑ دے ٹی اخبار نوے
ژوند نا شوکار سید انور شاہ قون اوڑ دہی نا وخت آہیت و گپ
کرسا کرے۔ گورنر پارے کہ لمی زبان تا بھلو اہمیت اسے، و
دا ہیبت اقوام متحدہ نا چار ٹی ہم پک کنگانے، و ہندن
پاکستان نا آئین ہم زبان تا اہمیت ء پک کرینے۔ لمی
بولیک بیرہ ہیبت و گپ انا زبان مفسہ، دا قہی کیہی نسل آتا
تاریخ خوندی مریک۔ او پارے کہ لمی زبان تہی شینک
مروک اخبار و جریدہ غاک بیرہ شینکاری نا کچ اسکان افس،
بلکن ودا فک لمی زبان نا لوز ندی تے کاغذ و تاریخ نا پتہ غانا
خوندی کنگ نا بھلو وسیلہ ء۔ ودا وخت آسید انور شاہ لمی زبان
تہی شینک مروک اخبار تا ویل آتا بابت گورنر بلوچستان ء

ءسفا کریر۔ ہندائیکن دا پر آجل۔ مچے دیر ایوسوس۔ اٹنتے کہ نیچارہ و پندران الی ہم بھاز پر کریس، اوڑے مچے بھاز نختان کریسس۔ ارا بیسیس، میٹل تے دریس۔ ایلو دے یعنی جمعہ نان نئس، دو ازندہ ونیم نا وخت آ ہورہ نکا کرے، مون آجرک مہالو بسر۔ چرک ہم نئس۔

پڑی پڑی پر شروع مس۔ ہورہ غاک بھاز آتے تیغ آن بش کریر ہرا مہالو خا چاسر۔ بھاز آک سہب اسکان تیغ الی ہتوس۔ اٹنتے کہ داکان ہورہ، چرک و پر نئس۔ ایکان است الی خلیس نئس۔ اٹنتے کہ مہالو نا پڑ تیا جل جمعہ نا سہب اکن بس۔ دا خلیس نئس دن نہ کہ ولدا جل برے، دانن الی امرکرون؟ ای ہی ہم بیدار مسٹ۔ است انا دھک دھک اس۔ پاریت، ”یا اللہ خیر کیس۔ اگہ جل بس تو دانن نیمہ غا ہرانگ

ہنون؟ دا چنا، نیازی تے ہرا نگ درون؟ بس جوڑ تیا دعاس۔ یا اللہ فی خیرا نا خوشی نا سوب اس کیس۔“ اللہ پاک خیر کرے نن انا سہب عا دا ہورہ، چرک و پڑی پڑی آپر سلیمیر۔ کس ولدا خا چا تو کس سہب اسکان بیدار نئس۔ ای ہم خا چاٹ۔ دانن ء اللہ خیر خوشی اٹ گدریلے خیرا نا سہب اس کرے۔ خیر داسہ تو جل انا با ء تئیر ولے مخلوق نا بالوک نئس، است الی خلیس نئس۔

دا وخت آخو نا جل ء یا زندہ تومنے۔ ولے داسکان مخلوق نا است الی اونا خوف ارے۔ اونا ندرہ خن تئیی ء، اونا شرفر نا توار خف تئیی ء۔ ہمودے اگہ است آ برے تو جان انا پٹ آک بش مریرہ۔ نی پا اسل فلم تے خن تا مون آ بریک۔ ہمو دیک تو ہنار ولے ہرافتا اراک تمانو داسکان جوڑا نئس، اونفے سا ء بیوسی انت ء پارہ؟ ولے ننا حکومتی نمائندہ غاک تینا انا ء دا ہیبت اٹ برجا تئانو، ”مکہ نم ننے وونت تسرے؟ نن پدا ہم نے آسنن۔ اگہ ننے آن مس گڑا نئس نم کن گڑا نئس کرون۔“

☆☆☆☆☆

افسانہ

مکہ نم ننے وونت تسرے؟

تیبی ریپنگ ء شروع کریر، ہرافتا سلوک تسرا دتینا سیال، اللہ ش آتا ارا غا ہنار۔ دا مد الی سویل، نفث ہنار چلہ خشک بس۔

..... سکندر رسالک

مخلوق ء ایونگہ نا آسرہ نئس، ولے مش تا تل۔ چلہ تر مخلوق ء تر شا غا عذاب کرے۔ چلہ سیاہ ٹی ہم دیک ہندن ہنار۔ پدا سوز بس۔ مرسا مرسا داسہ پدا ساوز بس، ولے مخلوق کن نیچ اف۔ ہرا سلیمیر تو اسلیمیر۔

استخو پدا ہندا مد الی پڑک شروع مسر۔ مخلوق نا است الی ہے خوف داسکان جاگہ کرے چنکو جمراں ہم برے است آک تارژنگ ء شروع کیرہ۔ اسدے دازوت اٹ پیشیم آن زرس مست پاوکم گھنٹہ اسے نا کچ آ جوان شلہ اٹ پر کرے، مازوک پڑ آ دیر شولار۔ گلی جوان دیر ہرفے۔ اراتے ٹی ہم دیر سلیمیر۔ مخلوق بیلچے غاتے ہرفے کس تینا ارا نا دیر تے کشا تو کس گلی ٹی دیر ء کسر کرے۔ گلی نالی پڑ آ دیر ایسکہ۔ تو کس نالی ء ملا، اٹنتے کہ او ٹی ہم کچرہ نئس، او بند موسوس۔ دادے خیر خوشی اٹ گدر بیگا۔ ایلو دے پدا دیگر نا وخت آ ہندن جوان ء شلہ اس بس۔ گلی ٹی ہراڑے کسر کھڈ نئس اوڑے فٹ اسے نا کچ دیر سلیمیر۔ تحصیل نا چیتر مین ہمت اس کرے جرنیئر و ناؤن نا کارندہ غاتے ایس، دادیر ء جرنیئر اٹ کشار جاگہ

داکان جوان ء ارا جوڑ مریک، دا اگہ کچا تسر پکا ء جوڑ مریک، ولے بندغ آتا بدل بنگ، خیرات کین اراتے تینا لاڈی آ

ولدا دا بند ء پدا ہلتو بسر۔ حکومت نا کنڈ آن پڑو ہم مس، ”پڑ کرو نوکاپ برو۔“ ولے دا زموار آک مرو نا تیغ الی تسر۔ بھاز آک دا پاریرہ، ”دا جل گڈ واس ہم دیرا تپک۔“ اٹنتے کہ ہرے نا سے داڑے پر کتنے۔ کئے جوان یات ء ودو کم سال مرو پر کتنے۔ ہرا تم بھڑک بسرہ تو نا موٹی صاحب آک پر اکن نمازا استنقا ء خوانارہ، دعا کریرہ، ولے رب انا حکم آلو کہ پر کرو س۔ دا وار ہم او ہندن کریر دا وار رب او فتا دعاء قبول کرے کئے لگک کہ دا

دہ سال انا بے پدی او فتا دعا کل اسے وار آ قبول مسر۔ دارحمت نن کن ضلعی انتظامیہ نا غافل منگ نا سوب آن زحمت اس جوڑ مس۔ ہرا تم بھڑک بنا کریر تو دے و نن سا تو ی ء پڑ کرے۔ تزر تزر کرے۔ کس آشا ہی اس ہم بیٹ متو۔ کس ء بوڈاں ہم کنتو کہ جل انا با ء تقن۔ اسدے اس مست ضلعی خواجے غاتے پانگا جل انا با ء تقنو ولے واہم او چکار کتوس۔ ہمودے سہب انا نماز آتا وخت آ جل بنگ نئس، ہنار پاریرو اہم چچ متو۔

جمعہ نادے سہب انا ہشت بچہ غا جل انا دیر ہمو پتوک آ جاگہ غان دوشہ غانبار شیف بزز مرسا ول کنسا ترندی اٹ بنگ ء بنا کرے۔ مدان مدان آشار ء ہرفے۔ گلی تیبی مسہ فٹ انا کچ آ دیر بس۔ اراتے ہرفے بٹے۔ دا ہم شکر کہ بندغ نا تاوان متو۔ داسہب کس اگہ نن مسکہ تو امر مسکہ؟ ہرا سٹ نا زبان آ ہندا ہیبت نئس، ”شکر ء دے اٹ بس بندغ آک بچار، ارا تا خیر اسے، اراک پدا جوڑ مرو، وخت لگوتا، اللہ بندغ آتے بچے۔ ارا تا بدل بریک۔

ساوونز نا توبس۔ سرکار نا ادارہ پی ڈی ایم اسے پڑو کرے، ”پڑتا توبس، تینا بست و بند ء کیرے۔ سیل سوات کن ہنیرے دا پر تیان نوکاپ نا خطرہ ء۔ نوکاپ نختان تبتگ کیک۔“ محکمہ موسمیات نا کنڈ آن دا پڑو ہم موسس، ”پڑتا توبس تیبی ملک الی بھلو پر کرو۔ دا پر شلہ اٹ شلویا سا تو ی مرسا دے ون تزر تزر کرو۔“ دا پڑو ہفتہ اس مست کنتا گاس۔

دا پڑو آن پدا سہب دے اس ناگمان پیشیم نا وخت آدے کی پارہ غان مون انگا بھڑک بنگ ء بنا کریر۔ دے ون پانزدہ دے سا تو ی ء پڑ کرے۔ کنا شارخو نا نوکاپ نامون الی بس مخلوق ء خلیس ہرفے دن معف کہ دا وار پدا نوکاپ نا دیر شار ء ہرفے۔ اٹنتے کہ پارہ، ”دوشہ خور کبیر آ ریز آن خلیک۔“ اوخو نا نوکاپ ء خنار او فتا است الی خلیس داسکان جاگہ کرے۔ چنکو جمراں ہم برے، او داسہ خلیرہ۔ ہرا اراک ڈرار و داسکان ہندن آن ہندن ء ننا حکومتی نمائندہ غاک بسر و افسوز تون اور اور دا شغان ء تسر، ”نم ننے وونت تسرے نن واہم نے آسن اگہ ننے آن مس تون نم کن گڑا نئس کرون۔“ کنا شار و الاک پین پارٹی اس وونت کریر۔ بدقتی اٹ اومون آ بنگ کتو۔ کنا خیال پاک، ”نمائندہ دیر اس کہ مرے اودے وونت ایتر یا تقس او ہراسہ پارٹی نا مرے دن انگا وخت آ اودے دن بنگ نظر مروٹی اف، بلکہ اودے تینا استخان ء بھلن کروٹی ء، اودے سگ انا خواجہ مروٹی ء۔ اودے بھلو جغراں تخوٹی ء۔ اودے تین کن پین وونت ودی کروٹی ء۔ اودے مخلوق نا است آتے کلسا او فتا است الی تین کن جاگہ جوڑ کروٹی ء، نہ کہ پین او فتا است آتیبی مری ودی کے۔ تین کن نفرت شائے۔“ خدو نا ساوونز الی بروک آ نوکاپ تو بیرہ اسہ ضلعی حکومت اسے نا غافل منگ نا سوب آن تینا تے کرے۔ اٹنتے کہ جل انا بند ء پر غا ستر، مسیت کن دیر انا پیپ لین اس کشا ستر۔ و

براہوئی بلوچی زبان ءِ کنا

خلقی شہیر و باگل لیکو

لیکو
براہوئی زبان اٹ

کسر ءِ زہری نا
اولہم جان
دز ءِ ماری نا
اولہم جان

لیکو

پولکاروزانت کار آتا کتاب آتا خوڑتی اٹ
چاچ ءِ بلینہ تو نے لیکو نا تب و مزاج ہمووڑ
ڈو بریک ہرا وڑاٹ کہ بلوچی زبان نا
زانت کار آک تینا خیال آتا درشانی ءِ
کریو، دارداٹ براہوئی زبان نا زانت
کار آتا کتاب آتا چاچ ءِ ہلنگ المی سر پند
کورنے کک آک
بلورنے لگ آک
چار سیر مت انا
خواری نا بت انا
دار و شوک آ
ہیت آک ہشوک آ
بس رینگان
ٹوسن ٹسینگان
بس بہیر آن
کور آن زہیر آن
پٹ انا ہنوک آ

..... جمید عزیز آبادی

مریوہ، افضل مینگل تینا کتاب ”ہمکلکی“
(2014ء) ٹی نوشتہ کیک کہ:

”لیکو براہوئی خلقی شہیر تا اسہ مشہور ءِ
صنف اسے۔ دا صنف بھاز سوز اٹ
پاننگ۔ دادے شوان و بگ جت آک،
قافلہ و کاروان اٹی تینا اُراغان مُر ہنوک
آک ہم پارہ، لیکو اُراغان مُر ہنوک آ
پردی تے کن، اوقا لمہ، ایڑہ، زبیفہ خاک
اوقا سر سہی جان جوڑی و خیر خوشی اٹ پدی
اُراغان بنگ کن پارہ۔ داسوز انا شہیر ءِ بنگ
تو اُست اٹی جوڑہ اس ودی مریک،
اودے تینا محبوب ایڑہ ایلمک یات بریرہ۔
ہرا وخت آلمک امپرہ تینا سیال و عزیز
آتیاں مُر کارہ تو ہمو تم کاروان اٹی چچ آتیا
تو لوک ہم تینا عزیز دوست آتے یات
کیرہ۔“

(مینگل، 2014ء، 126)

دا پک حوالہ عاتیاں دارا سکی درشان مریک
کہ لیکو نا تب ایلو صنف شاعری تینا پار
براہوئی و بلوچی زبان اٹ ہم بسٹ اسٹ
اٹ ہرا تم نن
براہوئی زبان نا

لیکو:-

ایلو خلقی شہیر آتیاں پار لیکو یا لیکو براہوئی و
بلوچی زبان اٹ اسہ پنی ءِ شہیر اسے، ہمو
وخت آاسہ پُرسوز ءِ تو اراسے ٹی پاننگ کہ
ہرا تم پادالی مخلوق بولان و مولہ نا کرتے ٹی
کچھی و سندھ اکن تینا سفر ءِ چچ آتازی آ
برجاتک، اوقک مہاری نازی آ لیکو خلصا
تینا سفر یا موسیٰ حالت ءِ گیرام کرسا تین
تو ن تینٹ پُرسوز ءِ تو اراسے ٹی شہیر پارسا
کریو۔ داکان بیدس خاص وڑاٹ لیکو
کجٹ (چچ خوفک) آتا اسہ اُست پسند ءِ
خلقی ءِ شہیر اسے۔ لیکو نا گل آن بھلا
خصوصیت دادے کہ اوٹی عشقیہ جوڑہ
عانتون اوار اوار ہجر و فراق نا ہم سر حال
آک ساڑی ء۔

اسہ ہیت اس دا ہم ارے کہ ہرا تم نن
براہوئی بلوچی خلقی شاعری نا چاچ ءِ بلینہ تو
اونا ہر شچ ہندا خہ درشا ہیت ءِ کہ اوٹی ہر
سر حال جاگہ کنگ نا پورو لاچی تھک۔

All About #Brahui

* Online Brahui Books

* Interviews

* News

* Novels

* Poetries

* Short Stories

.....And more

www.talarbrahui.com

ہائیکو

..... افضل مراد

بسے چرک اس

اوڑتون امنامتنے

وخت اس پرک اس

تینے پٹوہ

پھل آتا نیام اٹ تو لوک

زند ءِ کٹوہ

آہر پین ودا

نیخ آن اسہ درخت اس

اینوگڈنگا

(براہوئی، 2018ء، 72-71)

لیکو

بلوچی زبان اٹ

نھنگوں بید ءِ ساہگ آ

من چو کہ بیابا نیں جل آ

سبزلی نھنگ گپ کنت

سے دل آپو کپ کنت

من رواں شہر آ من رواں

پہ تو نیکی آگراں

پادجھکی چاپ جن انت

لنٹ بلو ہالو کن انت

ہچانی آپی برتلی

چاپ آدر کپ انت سانولی

میشانی آپ ءِ چمگ آ

گوشوں کرنیت خلگ آ

(خالق، 2021ء، 219)

بروئی مریک

گلپان متنگ اس ءِ

مروئی مریک

زبر ءِ ہیت کر لیس

داسہ نے کس ارفپک

ہندا دے گڑگیس

چغزہ اف تے

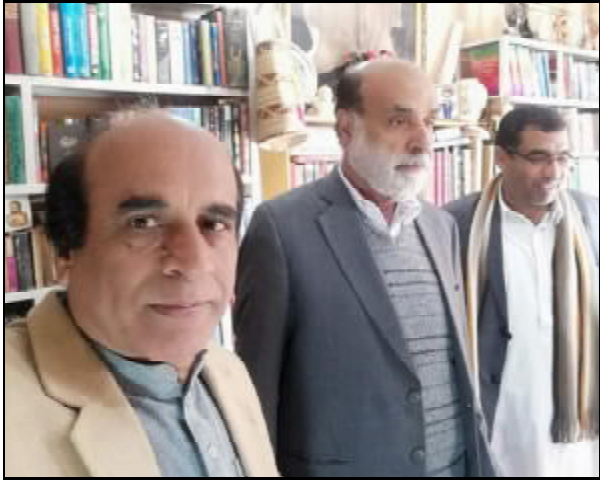
تینے بھلن تملک اک

چٹ اسے تو ن تے

18

جاچ

افضل مرادنا ارٹھی ”دروشم“

اسہ جہان دیدہ انسان اسے ناشانی ہے کہ اودے اونا بھلا منصب و بھلا گریڈ منکبر آخا عاجز کرینے، اونا طرف بھلن ہے۔ تینا اختیسی تیان پدہم ڈاکٹر عبدالرزاق صابر داسکان قلم و نوشتہ نازندہ الہیتے، زوت آہیت تاج محمد تاج آ اونا مہ کتاب اسہ دے آ شینک مسر۔ ہندا کڑا دانا اعتراف تون ای تینا ایم فل نا مقالہ ع صابر صاحب نا پین آ کرینت۔

بجو ہرن کہ افضل مراد تینا دا ادبی سنگت نا بارواٹ اونا دروشم ع نوشتہ کرسا ”پیاز آن پی ایچ ڈی اسکان“ نا سر حال اٹ انت پابک۔ افضل مراد ڈاکٹر عبدالرزاق صابر تون بھاز اے نا، سنگت ع، تو اوڑ تون بھاز بے تکلف مریک، ہندا اڑان دروشم نا اولی ایڈیشن ائی او ڈاکٹر صابر نا بارواٹ دُن لکھک:

”صا بر جی علم و ادب تون اور تینا باوہ پیرہ نا ڈغار تے ہم سیراب و فصل آور کنگ نا کوشت ائی مصروف خننگک۔ ہمدے کہ نن اونا پی ایچ ڈی نا ڈگری نا مبارک بادی کن ہنان تو صا بر جی پیاز ناریٹ آہیت کنگ ائی کس، و اونا لاڈی انگا ماروید ابا غان گاڈی اس ہلنگ نا فرمائش کنگ ائی کس۔ داسہ ہرنہ کہ پیاز و پی ایچ ڈی تون دوپہ دو صا بر جی ہرا خزانہ غاتے دوئی کیک۔ کنے یات بریک کہ صا بر نظامت تعلیمات ائی کاریم کریکہ۔ نن سنگت آک وخت وخت اس اوڑا ہنانہ بھاز زونے سما تما کہ داڑے حاجی دین محمد نا موجودگی ائی شعر و ادب نا بارواٹ ہیت و گپ آپا بندی

ننا دعاء کہ اونا جان انا غلش، بلڈ پریشر جوان مرے او براہوئی ادب نا خدمت ع زیات آن زیات کے۔ اوڑ تون اور اونا مدرسہ غان پشپن مروک آ ترقی پسندی و قومی حق انا جنگ سر سب مرے۔ او او لیکو فرصت اٹ کنے تعویز اس راہی کے ہرا ائی عقل و علم ع زیات کنگک نا اثر مرے۔ و

..... غمخوار حیات

آک اونا انداز و اسلوب آن متاثر مسنوں، و غیر ارادی وڑاٹ اونا طرز تحریر اٹ اینو اسکان نوشتہ کنگ ائی ع۔ سندھی لہجہ تون اور اونا سندھ انا براہوئی ائی بروک آ ترکیب آہیتی سندھی نا اثر بھاز محسوس مریک۔ وخت وخت سندھی نا لہجہ ائی تینا شاعری ع ہنفرہ تو بھاز جاگہ وزن آن پشپن محسوس مرید، حالانکہ فی لحاظ ائی جوہر صاحب بھاز سوگو ع۔ بلکن بھاز آ ادبی و شاعر دوست آتا فن انا رداٹ راہنمائی کرسا ہینے۔ منہ دے گدرینگک تو جاگہ نا جاگہ اس خواجہ جوہر نا حوال رسینگک۔ کس اس کتاب ائی ذکر کرینے، کس اس ائی وی نا پروگرام ایسیٹی جوہر نا کاریم تیا ہیت کرسا پین زیات اف تو کس اسے جوہر نا چٹھی ضرور سر مریک۔ خط و کتابت ائی جوہر نا کمال ع۔ دا کمال دا خاطر آن ہم ارے کہ منہ دے او ڈاک خانہ ائی کاریم کرینے، و داڑے دو بروک آ تنخواہ ع چٹھی و لکٹ آتا گواچی کرسا منے۔

(برجا ع)

نوشتانک

میگر و درخت ناشجر کاری و جنگل نارکھ

.....سعید یوسف

میگر و جنگل نافاندہ غاتے پہہ مسرا کرکی علاقہ غاتارکھ و میگر ونا جنگل آتے پچھنگ کن حکومت بلوچستان و چہانی بینک انا ملک اٹ بلوچستان انٹیگریٹڈ واٹر ریسورسز منیجمنٹ اینڈ ڈیولپمنٹ پراجیکٹ پیوارگام گج کنگ اٹی ء۔ کرکی چاگڑدی نظام نا پائیداری و انسانی و قدرتی کمیونٹی ہڑتوم آتا آسراتی و آسودہ کن میگر و نارکھ و بحالی بھازاہم ء۔ میگر ونا جنگل آتارکھ اکن کنگکوشت آتیبی رکھانا بابت گام گج، پائیدار بست و بدی وڑ و اوقنا چاگڑدی اہمیت نابارواٹ شعور و دی کنگ بھازاہم مریک۔

میگر و باور بقعت نا کچ اسکانا ہم و نہادی ء چاگڑدی نظام اسے۔ ہرا کرکی علاقہ غاتیبی مریک۔ دا پچنگن، سوری سلنگ کرک ء درخت و بے تیا تالان مریرہ، ہرا سوردریانی ڈیہہ اٹی مریرہ۔ اوڑے ڈغار و سوردریاب آن رُدرہ۔ پاکستان نا کرک ناچ مریرس 1000 کلومیٹر آن زیات ء، ہراڑان 770 کلومیٹر کرک بلوچستان تون ء، و ایلو 230 کلومیٹر کرک صوبہ سندھ اتون ء۔ حکومت بلوچستان و چہانی بینک انا لکاری آن بلوچستان انٹیگریٹڈ واٹر ریسورسز منیجمنٹ اینڈ ڈیولپمنٹ پراجیکٹ آئی یوسی این ٹیکنیکی چاہنداری نافاندہ ء ہر فسا دا ڈٹ انا زمواری تے بشخانے، و دا اہم انگا ڈٹ آ کاریم نابنا ء کرینے، و دانا ناشجر کاری ء دا سال انا اخیر اسکان ایسر اسکان سر کنگلک۔ و دارواٹ حکملہ جنگلات و جنگلی حیات ناگڑدہم اہم ء۔ شجر کاری نا دا اہم انگا ڈٹ اٹھیلعل لسلیلہ نا کرکی علاقہ میانی ہورلگون نا ہند آ 2020 ایلر آ 3518840 میگر ونا چندی وڑ نا نہال خنگک ناہدف پک کنگانے، ہرا کہ تینا وڑ انا اسے یکتا ء ڈٹ اسے۔ و دا کان مست بلوچستان اٹی دا وڑ انا بھلو کچ اسے آ شجر کاری متنگ کیک چھتے، ہرا کہ اسے

شرفندی اسے آن کم اف۔ دا ڈٹ اٹی کرسا موسمی بدلی تے کم کنگلک اٹ کمک فراوان کیرہ۔ میگر و سوردریاب و دریاب نا دیرائی قدرتی فلٹر نا وڑ کاریم کیرہ۔ میگر ونا اینڈ ڈیولپمنٹ پراجیکٹ ورلڈ بینک نا وکن خور فراوان کیرہ۔ حکومت بلوچستان نا بلوچستان انٹیگریٹڈ واٹر ریسورسز منیجمنٹ اینڈ ڈیولپمنٹ پراجیکٹ ورلڈ بینک نا

آتے خصوصی اہمیت تننگانے، ہراڑے کمیونٹی نا واکداری کچ اٹی و دی تون اوار میگر ونا زمری ہم جوڑ کنگلک، وخت اس کہ اوقنا نہال آتے پدی کمیونٹی آن پک کرک نہاد اسے آہلسا اوفتے کرکی علاقہ غاتیبی خنگلک۔ و ولدا دا کاریم ء ہم اوقیان ہلنگک، دارواٹ تعلقہ ارکھ و اسٹیک ہولڈر آتون اوار ضلعی انتظامیہ نا کڑدہم ستاکڑک۔

داڑے داہمیت ہم اہم ء کہ میگر و قدرتی اژاند نا وڑ ہم کاریم کیک، کرکی پٹی ء ”کسٹاؤ“ و طوفان نا سخان تیان چھک۔ میگر و چندی وڑ انا درخت و ساہداریاں منٹ اسے کن جوان ء ہنکین مریرہ۔ ہرا کبھی زندگی آب و چاگڑدی بربری ٹی اہم ء کڑداس سرائترہ۔ میگر و کاربن ڈائی آکسائیڈ ء جوان ء وڑ اسے ٹی خودی کیرہ، ہرا گرین ہاؤس گیس آتا کچ ء کم

زرگزرائی فاندہ غاک ہم اری۔ میگر و مند انا بدلی تون تینے گندک، و اژان سوریاپ نا کچ اٹی و دی و طوفان تا و دی نا بابت رکھ فراوان کرسا کمیونٹی تے موسمیاتی بدلی نا زہم انا وڑ اٹ پیرنگ اٹ کمک کیک، و اچندی ساہداری تے کن، ہرا قیبی موسمی جاندار ہم اوار اری، اوفتے کن رینگ نا جاگہ، وکن خور نا وڑ فراوان کیک۔ دا ڈغار ء نوکاپ، زمی جمب نا ترندی آن بھلو کچ اس اسکان چھنگل اٹ ہم لکار مریک۔ ڈغار ء پدین متنگ آن رکھک، و دا عمل پرتے کن جمر جوڑ کنگلک نا سوب جوڑ مریک، میگر و شجر کاری مہم فطرت تون تعلقہ داری ء سوگو کنگلک نا اسہ جوان ء و اراخواہی اسے۔ میگر ونا جنگل آک چندی دیری ساہداری تے کن ہم فاندہ نا سوب ء، مچھی، چنچا شنگ، جھینگہ و دیراٹ مروک ایلو ساہدار، بے زندک کن ہنکین

مک اٹ و اراخواہی نارداٹ میگر ونا جنگل و چاگڑد، ہرا کہ اللہ سبحان و تعالیٰ نا اسہ نہادی ء نعمت اسے، نارکھ اکن سرسہی کن مح تفوک سلوک ء۔ و کمیونٹی، صنعتکار و ہرا پاکستانی کن دا کلبو ء کدا و فلک آبی زندو کرکی باقی نافاندہ کن دا مہم اٹ بش بلیر۔ ہر اہم نا سرسہی و بروک آنسل آتا فطرت ء رکھنگ کن اوار کوشت کین۔ جنگل آتا کمٹی نا سوب آن خرن ء دنیا اس شون تننگ نا کوشت آک زہمی مسنو، ہرا کہ قدرتی چاگڑدائی گڑتی نا کچ اسکان بے بربری نا سوب ہم اری۔ ہندن تدوک آ اراشترہ غان پاکستان اٹی جنگل و میگر ونا کچ اٹی فریشانی نا کچ اسکان کتی مسنے۔ میگر ونا کتی نئے پیرہ کرکی جاندار آتیا منفی زہم شاک ء، بلکن کرک آہندی انسان تا زرگزرائی اٹ سخان نا سوب ہم مریک۔ گڑا ڈکن المی ء کہ تعلقہ دارا ررہ غاتا

گام گج و سوگو ء پالیسی وڑ کرسا جنگل آتیبی و دی مروک کتی ء تو ننگے، و اوقنا روم آپسی خیال تننگے۔ میگر و درخت نا کرکی موسمیاتی بدلی نا کچینی ٹی اہم ء کڑداس مریک۔ سوردریاب نا و دوک آتلا و موسمی بدلی تون گندوک و طوفانی سرجز آتیبی و دی کرکی برادری کن بھلو گڑتی ناہمیت ء۔ میگر و کسٹا ء کم کنگلک، کرک نارکھ و طوفان تیبی و دی و سوردریاب نا تلالی و دی نا برخلاف قدرتی اژاند نا وڑ کاریم کرسا دا زہم ء شیف شاعنگ کن مک کنگلک کیک۔

یات سلسلے کہ بلوچستان انٹیگریٹڈ واٹر ریسورسز منیجمنٹ اینڈ ڈیولپمنٹ پراجیکٹ صوبہ نا ارا واٹر مین (ناڈی و پورالی دریاب) نا مخلوق ء کونٹی دیرانا فراوانی و اوقنا کچین کاریم اٹ تنگ، و دوئی کرفنگک نا بابت اہم ء سرسہی دوئی کرینے، ہرا قیبی مد و موسم نارداٹ آپاشی نا نظام و بنداوی پنجر نا تنگک نا بابت تون اوار پائیدار کشاری وڑ و زرگزرائی کن کسر آوار کرینے۔ دا پروجیکٹ نا سرسہی مریرس مدی شون داری ہدف آتا دوئی کنگلک کن آبی وسیلہ غاتابست و بند و کمیونٹی نا شریداری نا اہمیت ء تالان کنگلک و اوقنا اوری ء اولیت ء تنگک۔ و گرج داہمیت انا ء کہ ایلو واٹر مین آتیا ہم دا پروجیکٹ نارداٹ آبی وسیلہ غاتارکھ انا ڈٹ آتے شون تنگک۔ حکومت بلوچستان و چہانی بینک انا لکاری اٹ دا اہم انگا پراجیکٹ نا مسخت آتیبی آبی وسیلہ غاتابست و بند نا نظام ء کچین کنگلک اوار ء، ہرا دیرانا کچین کاریم اٹ تنگ، اونا رکھ و انصاف اٹ بشنگک نا زمواری تے سرلیک۔ دا پراجیکٹ نا مک اٹ دیرانا بنداوی پنجر ء کچین کنگلک، ہرائی نظام آپاشی و نوکاپ آن رکھ اتون اوار کشت و کشار، مالدار، جنگلات تون اوار زرگزرائی روم و راجی آسودہی، گوننس نا ء کچین کنگلک کن گام گج کنگلک انک ء۔ وخت اس کہ دیرانا رکھانا اہمیت ء جوان وڑ اٹ تالان کنگلک کن ہم کاریم کنگلک انک ء۔

نوشتانک

واقعہ کر بلا ناپدانا واقعہ غاک

الہامی البدر پبلیکیشنز لاہور بار 14 میکو مارچ 1995ء پینہ 505 آن 504) حضرت زینب بنت علیؓ نا کوئی تیان تران: کر بلائی ہر اتم رسول اللہؐ نا نواسہ و اونا احساس عتس۔

..... حاجی عبدالحیات منصور بابا کی

بشر بن خزیم اسدی بیان ایک کہ علیؓ نا مسرنا ہمو عظیم آ تران ہر اے او کوئی تا مون آ کرے، ایو اسکان ای دُن ء فصیح و بلیغ ء بیان، گچن ء ہیبت کس انا باغان ہنٹھ، و بندغ پاپے دُنکہ امیر المؤمنین علی ابن ابی طالبؓ نا دوی آن مرواری دستگ ائی ء۔ غٹ آن مُست حضرت زینبؓ بندغ آتے چپ کنگ نا ہیبت عتس، علیؓ نا مسرنا ہیبت ء ہنساچی ناچ آ بندغ آک چپ کریر، کس پاپے چک اس ہم اف۔ و ہراسٹ تا دُن پا رسول زادی نا بیان ناخف تو تنگ کن ملاس ء۔ ہر اتم مچ آ بندغ آک سیدہ زینبؓ نا تران ء ہنگ کن جوانی ات چکا کریر، گزانا چٹ و زمزیر آ تیش تفوک رسول زادی اسہ عظیم و بھلو تارینچی ء تران اس کرے، ہرائی تینا خاہوت نا بھلنی و شان عزت ء پاش کرسا تینا پاک انگا مخصٹ نا پاکیزہ غا موقف ء پاش کرے، ویزید نا سلام دشمنی ء پاش کرسا دا ڈول تینا بیان ء شروع کرے:

ترجمہ ”بسم اللہ الرحمن الرحیم“ ہمارے ہمو حق کن کائنات نا حقیقی آ حکمران و خالق ء و درود مرے ہمو پیغمبر آ ہرانا وجود نا برکت آن کائنات جوڑ مس و سلام مرے نبی صلی

زبان آ سپلر وک آک کنا ہندا دعاء کہ اللہ نئے ریکا ہو غفے۔ نم سفا ہمو بلہ نا چند اُرے ہر اتینٹ گو فتنہ ء تینا لگفک ولدا اودے ٹوکف۔ نم تینٹ کنا ایلم تون سیالی ء گنڈارے و ولدا تینٹ کشکارے تے۔ نُمَا اُست آک ہنا نو سفا مومن مسو، خل ہر سینگا نو کست بغر و کینہ غان ہر ء۔ نمناج دروغ و دعا ء۔ لالچ، خن ہنٹگ، و ڈائی و بے وفائی نمنا رخ ائی جاگہ کرینے، نم انت اس کہ مُستی راہی کریرے ہمو بھاز خراب ء سے۔ نم اُرے کہ خیر البشر صلی اللہ

علیہ وسلم نا فرزند ء، ہر اجنت نا ورنانا سردار ء، قتل کریرے۔ خدا نا قہر و غضب نم کن ہنگ ائی ء۔ آہ ارمان و افسوس! کوفیک نم بھاز بھلو گناہ اس کریرے، ہرا کہ نُمَا مومن ء مومن کروک و نئے آ مصیبت و آفت آتے اتوک ارے۔ یات تجبو! ای پاوہ نئے کہ نمنا رب نا فرمان آتے کن تگانے تونے نئے اُرے پز و بھلیک الپک۔“

کوفیک دا تران ء بگ کشتی گری آن مونک تا ہم بوزا متوسہ۔ بھاز آک تا بھاز انگا ہو غنگ آن گٹ گلو آن ہنار۔ سفا ساہ تا بند مس۔ حذلم بن کثیر ہرا کہ عرب نا پچی آ ادیب و شاعر، ترانکار آ تیشی حساب مریک، او ہم حضرت زینبؓ نا دا تران ء بنگ ہندا چچی ٹی نسکہ۔ حضرت زینبؓ نا تران، زبان نا سفائی، بسن آ و جوان انگا ہیبت آتے بنگ حیران مس تو تجب کرسا با غان تے پیش تما:

”اللہ نا قسم ء! حضرت علیؓ نا مسرنا نُمَا پیرانگ ککل انا پیرانگ تیان نمنا نیا ٹیک کل انا نیاڑی تیان نمنا نسل کل انا نسل آ تیان گچن ء، ہرا حق انا ہیبت ء پانگ ائی کس آن خلیسہ۔“ (تذکار صحابیات از طالب

12 محرم الحرام 41 ہجری (برطانیق 12 اکتوبر 680ء) نا دے حسینؓ نا خلق انا بچوک آتے ہر اتینٹی منہ نیاڑی چنا و عابد (زین العابدینؓ) نا جوڑ نسکہ، داسنے شامی فوج بندی کرسا کوفہ نا کنڈ آہرنے درے۔ شہید آتلا شیک داسکان کر بلا نا پوٹو آ بے کفن پاش تموک نسرہ۔ ہر اتم دا ستم نا خلوک آ آلم اوقا شوک آن گدرینگا، گزرا اولک غم آن ہنار پاٹ آنبار بار سر۔ دا وخت آ حضرت زینبؓ (ہرا کہ دا تم خواجہ دو عالم صلی اللہ علیہ وسلم نا خاہوت نا بھلا و سر پرست نسکہ) نا اُست انا لار دا تران ائی پاش مس۔

”اوجھ مصطفیٰ! بر ہرک نما حسینؓ نا دترائی اسٹ انگا لاش پٹ بڑی بانگ اسے آ تموک ء۔ اونا جون ء پش پش کنگانے، نا اُرانا منک چٹ آ تیشی تفوک ء، ناچناک کسفا گانو، دے آ پڑیک آریک آ تینا ہیلوک ء، و اوقیا منک دستگ انگ ائی ء۔ او کنا پیرہ جان! دادا و اولاد آک کہ اودننے میٹ آ جبار توکل کرینو، ہکسا کارہ۔ دنخ اس نی حسینؓ ء ہر اونا کا تم ء تڑینو، اونا دستار و خیر ی و پلا نور دینو۔“

زینب کبریٰ نا آہ وزاری ہو غنگ و چیمانٹ آتے دوست و دشمنک کل ہنگر، اولک ہم ہو غنگ ائی تمنا۔ ہر اتم حق انا بندی تا پلنگو آ آلم کوفہ ٹی پترینگا، گزرا کوفہ نا خلقت ہزار آ تا حساب ات اودننے ہنگ کن مچ موسر، اوقینتی بھاز آ تا خنک خو بیک آ تیان چڑوک نسرہ۔ شہر خدا نا شیر زال آ مسرے و دفا کوفی تا چچی ء خنا اوڑان سلنگ متو اُست موٹل ہلک مومن ائی شانا تا پارے:

”بندغ آک! اخن تے تینا شیف بؤ دا محمد رسول اللہؐ نا پلنگو آ اولیاد آک ء۔“

اللہ علیہ وسلم نا پاک آ خاہوت و اہل بیت آ ہر افسنے اللہ ہروڑا ناقص و عیب آن پاکیزہ و سفا گوندانے۔ اما بعد! او کوفیک! او دھوکہ و فریب نا عادی آ بندغ آک! انا مظلومی ء خسا داسہ نم ہو غرے پڑے۔ اللہ کہ نم ریکا ہو غسا کارے، و نما ہو غنگ آک بڑا مرسا کار۔ نما وڑ ہمو بلہ غا نبار ء ہرا بھلو متاماری و

کوشٹ و خواری سیٹ تاب تر ساخت ء چٹ اس جوڑ کرے، ولدا تینٹ اودے کشکا، تار پ تار کرے، (یعنی نم پیغمبر تون کروک آ تینا پکا غا وعدہ ء تینٹ پر غارے گزرا نا داسہ نما ہو غنگ آن چچ اس دو بنگ، نم ہمو ڈے کہ دروغ نا سو غند کنگ ء ربفنگ و دھوکہ تنگ نا اسہ وڑ اس کریرے، گیرام کپیرے نم کل نما بے فائدہ ہیبت کروک اُرے۔ فسق و فجور گمراہی و

بدی نمناش ائی بیغنگانے۔ کینہ پروری نما طبیعت نا اسہ الہی ء شیخ اس جوڑ سنے، پلنی آ چوکری تینا بار چا پلوسی گری نا عادی جوڑ مسرے، نم ہمو بے تینا بار اُرے کہ اوکھدو گندگانی تیان پرا نگا ڈ غارائی بزرگہ۔ و غلیظ و بد بودار اودتے غا تیا خرن خننگہ۔ گزرا نم ہمو زز آ نبار اُرے کہ او قبر یا ادیرہ اسے نا مل ویل کن کاریم ائی بریک۔ یات تجزے! نم تینا بد کرداری تا دوان تینا آخرت ء خراب کریرے۔ خدا عذاب نما کا تم آ سنے، و نم ریکا اوئی مرورے۔ گزرا ایونم دا ہو غرے؟ خدا ناقم! ہو غنگ آن بیدس نم تون داسہ پین نچ اس اف، گل آن دوتے سلارے۔ داسہ ریکا کن ہو غبو، نمنا خنک و ناٹولی تا دور ہونا، نم تینا پلو آ رسوائی تا ہمو گندگانی تے خوشکارے ہرا ک اسل سلنگ مفسہ۔ نم ہندن ء بھلو جرم اس کریرے ہرا چچ ء وڑ اسے ٹی گیرام متنگ کپک۔ نم ہروڑ ات تینا سیاہ کاری تا معنی کرورے۔ خاتم النبیینؑ نا جعفر نا کفر ء قتل کریرے نم سید المرسلین صلی اللہ علیہ وسلم نا خن تا نور ء تڑیرے، نم جنت نا ورنانا تا سردار نا کا تم ء تڑیرے نم ہندن ء نازرک اس قتل کریرے ہرا حق نا وخت آ نم تون نسکہ۔

واقعہ کر بلا ناپید انا واقعہ غاک

.....6 میکو پنے مان برجاء

ارے، ولے تہاری اف۔ او ظلم انا بدلہ ۽ امر کہ مرے ہراوڑ کہ مرے ہلیک۔ و خدا نما اعمال آتے سفاختنگ ائی ۽، او نم کن تگانے تونے۔

حضرت زین العابدین ناتینا تاتہ ۽ صبر و اسقامت ناپنت وشون:-

سیدہ زینبؓ تینا جوزئی آتران ائی یزید ناظم وزوراک و حکمران آتا گر اہی و شیطانی تے بے پڑدہ کرے و بندغ آتے اوقتا جرم آتا خلاف چک سلنگ کن تیار کرے۔ داسکان سیدہؓ نا تران برجاسک کہ امام زین العابدینؓ تاتہ نا پارہ غا مون ۽ ہڑسا پارے۔ ”تاتہ جان! داسہ بس کر، حق انا ہیبت ۽ بیان کنگ کن ہندرخس ہم کوڑ ۽۔ انت اس کہ مس داسہ ہندارے تکیا کنگ گچین ۽، نی انت اس بیان کریس داٹی اوقتن کن عبرتی ۽ ہیبت ہم ارے۔ و اوقتا دیرو غیرت ۽ جوش تنگ کن داڑان وڈیک پین بچ ۽ گڑاس اف، و نی تہیت دا ہیبت آتے جوان چاسہ۔ نی الحمد للہ کل ویل آتا راستگی تے پھہ مریرہ، ہراڑ کن پین ہیبت انا گنجاش اف۔ داسہ ہوعنگ و پنگ آن بچ اس دو بقل؟ صبر و استقامت ننا پاک آ مشن نا پور واری نا ضمانت ۽، صبر اٹ کل کار بیک مریرہ، دا بندغ آتا ہوعنگ و گلہ اوقتا فکر ۽ پاک کپک۔

بشر بن خزیم اسدی ناسیدہ زینبؓ نا تران ۽ بسفت کنگ:-

بشر بن خزیم اسدی بیان کیک کہ سیدہ زینبؓ نا تران ۽ بندغ آک ہنکر حیران مسر خدا ناسم ۽ ای دن ۽ حایت اسل ختویسٹ کہ ہراسٹ حیران نسکہ۔ تینا کروک آتیا شکی نسرہ۔ وکل اناختنگ بھاز انگا ہوعنگ آن ریش موسر، وای بیرو بابا اس خنات کہ اونکا گورا سلوک ہوعنگ ائی نسکہ، بھاز انگا خویسٹ خلنگ آن ریش تے خویسٹ آن چوسوسوس و او آڑسندہ کشسا پاریکہ (او اہل بیت رسولؐ) نما بزرگ آک، عظمت و کردار ائی بچ آ دنیا نما بزرگ آتیاں اعلیٰ و افضل ۽، و نما ورناتا پاکبازی و شرافت نا مٹ کائنات و

ورناتیش گہس دو بقل۔ نما نیاڑ یک عفت و پاک دائمی ٹی بچ آ دنیا انسان آتا نیاڑی تیشی ہا پردہ و جوان ۽ ہنداس تخرہ۔ بچ آ نیاڑی تیان درجتا وڈیک ۽۔ و نما پاکیزہ غا نسل انا بربری دنیا نا بچ ۽ نسل و خاندان اسے تون متنگ کپک۔ دنیا نا بچ ۽ طاقت اس دا عظمت و شان آ پڑدہ شاغسا اوقتا نوری آ جوان انگا شرع ختم کنگ کپک۔“

سیدہ زینبؓ ابن زیاد نادر بارائی:-

ہرا تم مظلوم و ستم رسیدہ غابندیک ابن زیاد نا دربارائی انگا رگڑ انا سیدہ زینبؓ نا محرم آتا چچی ۽ خنار گڑا آستونک ناتینا پلوائی مون ۽

تینا ہلک و حاکم آن مون ۽ تینا ہڑسا چک سلیس، ابن زیاد نا نظر سیدہؓ غا تہا گڑا دا بد بخت اڑنے کہ دنیاڑی دیراسے؟ ہرا تم بچ ۽ ورندی اس رسیتکو تے، گڑا او مستی مس و سیدہؓ غا اڑنے کہ نی دیراسے اُس؟ سیدہؓ دا بد بخت آ بندغ آن مون ۽ اسہ کنڈ کرے و بچ ۽ ورندی اس توتے۔ او ولدرا اڑنے ولے سیدہؓ ہیبت کوتا، ابن زیاد ۽ خار بس و تینا دا ذلیلی و رسوائی آن غضب ناک مس و پارے کہ اگہ نی ورندی تھویس گڑا شت ائی خلیوہ نے۔ ہرا تم دا شوم داوڑ انا بدکلامی و بد تمیزی کرے گڑا افضہ پارے کہ ”دانی بی سیدہ زینبؓ کبریٰ بنت علی المرتضیٰ ۽۔“ زینبؓ بنت علیؓ نا پین ۽ ہنگ تو ابن زیاد کچک آنا ہر غوسا کریگ تنگ ائی تہا پارے: ”خدا ناشکر ۽ کہ اونے رسوا کرے و ننے بر باد کرے و نما پت ۽ پاش کرے۔“ حضرت زینبؓ دا بد بخت لعین نا نفرت آن پرانگا ہیبت آتے بنگ گڑا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نامسڑا آن صبر متو او ورندی ٹی پارے ”شاء بسفت آک ہمو اللہ تعالیٰ کن ۽ ہرانے آخری محبوب نبی محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم نا اولیاد متنگ نا شرف ۽ بختا و ننے ہروڑ انا رجس و نقص آن پاک جوڑ

کرے کہ ہرا وڈ پاکیزہ جوڑ متنگ ناحق ارے نا فاسق و فاجر گمراہ غاشمن رسوا مسے و او نا اسلام دشمنی و دروغ پاش مسے و دن داڑا خدا ناشکر ۽ ادا کینے۔“

ابن زیاد اڑنے ”تم اہل بیت ناباروائی اللہ تعالیٰ نا تقدیر ۽ انت خنارے؟“

سیدہ زینبؓ جواب تس تے ”اللہ تعالیٰ محمد صلی اللہ علیہ وسلم کن شہادت نا عظیم آ منزل ۽ پک کرے، او دا شرف و عظمت ۽ دونی کنگ ائی سرسہب مس۔ داسہ اللہ تعالیٰ نا مون ائی تم ظالم و سنگراہل بیت نادر ۽ ناحق شولنگ نا ورندی ۽ ترورے۔ و ہرا تم نی اوڑتون مون مقابل مس، گڑا ہمو تم نے ساتمو ۽ کہ نی تینا رسول صلی اللہ علیہ وسلم نا اولیاد آتھون ہراسہ خراب انگا کاریم ۽ کریس، او نا ایر انت مس؟ ولدانا داکان بندی تے یزید نادر بار آ کوفہ غا دمشق کن راہی کنگا۔ (نبی کریمؐ کے عزیز و اقارب پنے 377 تا 378)

طالب الہامی کوفہ نا گور زعبید اللہ بن زیاد دربار ۽ تینا خلک و اہل بیت نابندی تے او نا مون آ پیش کنگا۔ حضرت زینبؓ بھاز بد حال موسس ابن زیاد اڑنے دنیاڑی دیراسے؟ اسہ چوکری اس پارے: ”حضرت علیؓ نا مسڑ زینبؓ ۽۔“

ابن زیاد پارے ”خدا ناشکر ۽ ہرانے رسوا کرے و نما بھلاتے دروغ جن کرے“ حضرت زینبؓ جو ان شیر زال آتیاں بار ورندی ٹی پارے ”خدا ناشکر ۽ ہرا تینا رسول محمدؐ نا ملک اٹ ننے عزت بختا۔ انشاء اللہ فاسق آک رسوا مریرہ و دروغ تر پانگہ۔“ ابن زیاد پارے ”تم خنارے نما اہل علم و سنگت آتا انت حشر مس؟“

حضرت زینبؓ فرمائے ”اللہ تعالیٰ اودے شہیدی نادر جہتس مُراف کہ او دم حشر اٹ (اللہ تعالیٰ نامون آ) بچ مروے ہمو تم نے ساتمو ۽ کہ دنانت حشر مس؟“

ابن زیاد ۽ دا ہیبت آن بد لگا پارے ”بنی ہاشم نا عفت آن سرکش آ بندغ نا نقل آن کنا اُست پدین مس۔“

8 میکو پنے غا برجاء

ڈائری (5)

جزل ڈائری کتاب
بلوچستان سیمسری جنگوڑ و آک

کناراہدہ بورگرنا پارہ غابنگ ناسکہ۔ ولے ای چاہسہ اوٹھیکیدارنا ہیبت ہم راست ناسکہ، کنے ہم باورسک کہ اوراست پانگک ع۔ ہمو چج آ علاقہ بلوچ سیمسری جہدکار آ تا کوڑہ ٹی ناسکہ۔ گڑا ای اسہ پین کسراس ہرانپان ویب ویز ناسکہ ہموٹی ہنگ نافیسلمہ کریٹ۔ داکسری بھاز وخت ناسے مخلوق گیرام کریس، ہن و برالوک اوٹی، ہندا سوب آن ای پارہٹ دا کسراٹ گڑا جہدکار آ تا نظراٹ ہفہ۔ دے اناروشنائی داسکان ڈغار آ تھو بیس کنے کھڈ وینٹ آ کسراٹ رادہ من۔ لگ وڈوالاکسراٹ اتنا موٹو کھڈ آ تھو ڈر سا لکسا دل آ کسراٹ راہی ناسکہ۔ نن ہر مسٹ آک دم دریگان تسیزگان، ڈچی وڈاٹ ہم بھاز دم دریگان۔ ہمو دے تو اصل نن دم کشتو بیس۔ اشتائی ٹی راہی روان ناسہ، ودانا گرج کنے دایلین ع جوان ناسکہ۔

پارے کہ مونی ہنگ دا تارمہ ٹی بے فاندہ ع۔ گاڈی نادرنگ اسے آن شیف تمک، پش پش مریک، ننے ہم تینا ساہ غان دو تے سلوٹی تمک۔ او کئے سلاہ تس کہ سیاڑائی ہندا دے کہ نن ہراڑے ارین ہنداڑے نن ع گدریشن و سہب اتون روشنائی تما تو نن چج آ تا ہن برنا کسری ع خند۔ ای پبہ مسہ کہ ایلن سہی پانگک ع، ولے ولدا اودے پارہٹ کہ گاڈی ٹی چراغ تنخو ع ہمو دے اتے، ای پنداٹ کسری ع پینگ ناگڈیکو کوشٹ اس کیوہ۔ لگ تہار آ نن اٹی شوم انکا ڈغار آ ای چراغ ناروشنائی ٹی کلہ تینا نت تا مومن ع خنا۔ نا پینگسا مچی مونی ہناٹ توار توار اس خف آ کنا تما، خیال اٹی کنا بس کہ سیمسری جہدکار آک مرور۔ ولدا فریشائی ہرنے کنے اگا اوقک مسر گڑا اتنا خیر مفرو ع۔ نن ہراڑو ع بنا کرین، ہراڑا نن بھولگان اس تخاس انانا ہنگ آن مہالون اوقنادوٹی ہرون۔

مرآن خناسر، و معلومداری کن بسرہ کہ دانت اسے ناروشنائی ع؟ ای پدا زواس موٹکارنا پارہ غابست، ہراڑے آچی آن ای تینا پستول ع الاست۔ سہبہ ع دوٹی کنگ آن پدا ایلن تون خف گوشائی کریٹ، اودے ہمو توار توار نا بارواٹ پارہٹ، اودے ہشار کریٹ کہ اوہم تیار سلوک مرے۔ گڑا ای پدا تارمہ ٹی ہمو جا کہ غا ہناٹ ہموڑے سر متک تون ای ہندوستائی بوٹی ٹی ہکل تسٹ نم دیراڑے؟

زواس ورنڈی بس کہ ای ”عیدو“ اٹ، چاغی لیویز نا نوکر و برطانیہ حکومت نا دوتتخوا اٹ“، ولدا داکان ای ورنڈی تسٹ پارہٹ تا کہ ای دیراٹ۔ زواس ہمو تارمہ غان مسہ بندخ سہبہ تون اوار کنا مومن آ بسر۔ ای اوقیان سوچ کریٹ کہ اوداڑے انت کنگک ع؟

ہرا توار کنے مہالو ورنڈی تسوس ہمو توار اٹی ورنڈی ترسا پارے کہ نن مسٹ چاغی لیویز نا سپاہی آن۔ ون تون پنجاپین سپاہیک ارینن نم تون جنگ کنگک کن بسنن۔ کن تون جنگ کنگک کن؟ ای زور آن پارہٹ۔ اخرا سننے؟

عید و پنی آ بندخ ورنڈی تس ”خولج نن نے جرم خیال کرین۔“ ولدا او سرجمی اٹ حوال تس کہ او، وانا سنگت آک بھاز ہرے نا ع اسہ روشنائی اس آسمان اٹی تالان مرسا ہراہ، و ہندا پبہ مسرہ کہ دنیا ٹی پیرہ ہوائی جہاز جرم والا تون ارے۔ بس اوقک ہندا پک کریر تو سر کہ دا ہم جرم ناسہ ہوائی جہاز اسے۔ چوہ کہ داتش آن شیف بس تو اونا زیات سنگت آک خلیسر نزار۔ پیرہ او اونا

ای لگ تہار اٹی چراغ ع کسفیٹ، و خف ع تینا ہمو توار تا پارہ غا کریٹ۔ ساہت اس اسکان اسل چچی مس۔ ای ہم تینا جا کہ غا پات آنبار چپ جک سلیمت۔ دم اسے آ ولدا ہیبت و گپ بنا کرے، ای اندازہ کریٹ کہ ہیبت کروک آک ارٹ یا مسٹ آن زیات افس۔

ای دم دتی سوچاٹ و پک کریٹ کہ کنا مومن آ زیات بندخ افس۔ اگہ نن جہدکار آ تا اسہ جا کہ اسے ناخوک آ مسنہ، اوڑے توار توار بھاز مسکہ، روشنائی مسکہ، خاخر لگوگ مسکہ۔ ہرا توار تے ای ہنگت کنے ہندن لگا کہ دا ہمو بندخ آک ع، ہرا کہ گاڈی نا بتی ناروشنائی ع

زواس ہنگت آک خلیسر نزار۔ پیرہ او اونا

(برجاء)

واقعہ کر بلا نا پد
انا واقعہ غاک

.....7 میکو پندہ غان برجاء

حضرت زینب ع ابن زیاد نا دا وڈ آ خوشی آن بھاز ڈکھیا مس اونا شیشہ غانبار سفا انکا اُست کر بلا نا حادثہ غان پناسس، بے اختیار ہوغا و پارے ”خدا نا قسم ع نی ننے ننا اُرتیان کشاس ناکماش آ تے قتل کریں ننا لُح تے تڑلیں ننا رخ و روتہ غاتے لوڑا س اگہ داڑاں نا اُست پدین مس گڑا مرے۔“ ابن زیاد ورنڈی ہنگت کو، نظر تے حضرت زین العابدین آ تہا اڑنے ”مارکو نی دیرا سے اُس؟“ او ورنڈی تس ”علیٰ نا مار حسین نا مار علی اٹ“ ابن زیاد عمر بن سعد آن اڑنے ”داوے اچھے کسقتویرے؟“ او ورنڈی تس ”نا جوڑ ع“ ابن زیاد پارے ”داوے داسہ کنا مومن آ کسقبو“ حضرت زینب دا پرمان ع ہنگ پراداس خلک پارے ”اوزیادنا مارا انت نی داسکان نا دتر تیان سیر کتنس؟ دا نا جوڑ و بیماری نا خلوک آ مصیبت زدہ غا چتا ع ہم خلیسہ؟ اگہ داوے قتل کروٹی ع گڑا نا داڑتون اوار کنے ہم کسقب“ دا پارے حضرت زین العابدین ع غمب اٹی ہلک۔ ابن زیاد نا اُست اٹی گڑا اس خیال بس واو پرمان کرے کہ دامارکو ع نیازی تون دبو البیو۔ (تذکار صحابیات از طالب الباشمی ص 506 تا 507)

(برجاء)

نوشتانک

علم انا کندوری گونڈ مسنے

نظم

ای انت لکھو؟

.....جمیرا صدف حسنی

وطن کنے پای انت لکھو؟

ای ڈکھ لکھو، ای ڈرڈ لکھو؟

یا ظلم انا ای عذاب لکھو...؟

ہشوک آغم تازراب لکھو.....؟

وطن کنے پای انت لکھو؟

ای بیوسی ناخو بیک لکھو؟

یا بندغی یمتیم لکھو

ایریمونجا داسہب و دیگر

ای ہڑ لکھو یا بھیم لکھو؟

ای انت لکھو ہراڑے گٹھے؟

دان تہاری امر پانچے

وطن کنے پای انت لکھو؟

ای جون لکھو یا خون لکھو

یا لنگڑی وای بین لکھو؟

ای بے گوانا توارے لکھو؟

یا بیوسی نادیا رے لکھو؟

پدین آ آڑ سندھ غاتے لکھو؟

وطن کنے پای انت لکھو؟

ای زندہ غاتے کن مودہ لکھو؟

یا کہ کہوک آ تا ڈر دے لکھو؟

وطن کنے پای انت لکھو!!!!!!

علم انا کندوری ۽ بھاز گونڈ کنگ نا پالیسی بلوچستان اٹ اول دے آن برسا ۽، ہے وخت اسے آن کہ دا حکومت جوڑ مسنے، ہمو وخت انا تعلیم والا تا ہندا پالیسی مسنے کہ بلوچستان نا باقی تے علم انا روشنائی آن چوڑ

بخت اس مس کہ کوروناء ۽، اسکول آک چھٹی ۽، چنک ہم خوش نسر کہ گوازی کنگ کن بین زیات وخت و پاس دو بس۔ اول تو اسکول آتے ٹی ماسٹر نا غیر حاضری نا کچ مسٹ آن زیات ۽، ولدا دن ۽ بیکیج ملے تو بندغ تیٹ

واپس پدی ہنارہ۔ چنک ہم خوش نسر، ماسٹر ہم ساڑی ۽، کلاس اٹ کتاب ہم ملنگ ۽، کاپی، پینسل، ریز، شا پتر، ہم مفت تنظیم تنگ ۽۔ کل خوش نسر علاقتہ نا پیر انگاک ہم خوش نسر کماش ہم خوش نسر، میر ہم خوش نسر، ملا ہم خوش نسر،

.....سنگت آجو

استاد ہم خوش نسر، دہ ہزار اٹ جوان ۽ وخت تیر منگ ۽، سال اٹ آن پد ہم تنظیم ناموار یک زیات مرسا ہنار، و تنظیم ایلو کاریم تے ٹی لگا، اختہ مس، کس ۽ پینڈ پپ اٹ خوش کنگ اٹ تما، کس ۽ راشن، کس ۽ کمل تنگ اٹ ہندا خس گٹ مس کہ علاقتہ نا اسکول کن اوڑ تون چو وخت و بجٹ اس بچتو۔ بین تو بین علاقتہ نا اسکول کن چناتا نصاب کن ہم پیسہ دو بتو کہ۔

سال ارا ہزار بیست و سے نا اپریل آن اسکول آک بنا مسنو، واگت نا تو ۽، ولے اینودے اسکان چناتا نصاب یعنی استاد آک یکا چناتے ریفسا نوار ریفسا ہنگ ۽، ولے اسکان نصاب سرمتنے۔ ماسٹر آک ہم خالی تینا تنخواہ نا گپ ۽ مونی تنخواہ کہ نا تنخواہ ۽ مونی کیو، ہرا کہ زموار آک ۽، او ہم بس تینا شیخ انا ونڈ ۽ ہلنگ نارندا ٹی تمانو، علاقتہ نا چناتا کس ۽ ہلتنے کہ دافنا بروک آ دے ہرا ڈر مرو؟

چناتا وخت نسیان منگ ۽، او فتنے کن کس ۽ ہم ہلتنے، لمہ باوہ ۽، نئے استاد ۽، نئے سرکار ۽، نئے تنظیم ۽۔ تنظیم نا بس داسہ ہندا پالیسی جوڑ ۽ کہ منہ فوٹو بلیک مون آ راہی یک تاکہ مخلوق پیسہ غاتے و تینا ایلو کاریم تے کرسا کاہے، چنک تو چناتے، او فقا وخت تو گوازی اٹ ہم تیر مر یک، گڑا دافنا علم دونی کنگ نا انت گرج اس مرو۔

☆☆☆☆☆

اسے اٹ چا ہندا کروئی اف۔ شار تینی تو دا ہم گڑا نہ گڑا اس مخلوق علم انا جس ہلسا کنگ ۽، ولے خلق آتے ٹی چوڑا اس اف کہ مخلوق تینا بروک آنسل ۽ اسہ جوان ۽ راج اسے نا باقی جوڑ کے۔

سرکاری اسکول آتا تو دا حال دا دے ہرا جا کہ غا کہ اسکول آک ۽ وقتا استاد آک غیر حاضر ۽، چناتا وخت و پاس ٹی چدا اٹ تیر مرسا کنگ ۽۔ اسکول نا ماسٹر اسہ دے بریک چوڑ دے تینا ارا ٹی تینا خاہوت نا گڑتی ٹی اختہ و مشغول ۽۔ استاد تینا چناتے ہمو اسکول اٹ خوانفیک ہرا ٹی کہ چند تے ماسٹر ۽۔ او تینا کل چناتے پرائیوٹ آ اسکول آ تینی داخل یک و فیس ترسا تینا خاہوت نا آجبت نا گڑتی ٹی پنجا بین چناتا زند ۽ گبو تنگ۔

دشت مستونگ اٹ سرکار نا کنڈ آن اسکول نا بند او ۽ کم وود ہفتاد سال آن زیات منگ ۽، ولے اسکان علاقتہ ٹی چوڑا پاس ۽ چناتا دا خس ہم ودی منگ کہ علاقتہ نا اسکول مڈل اسکان سر مرے۔ خدو تو کورونائس، او استاد آتے کن

سوج کے کہ چناتا چاہنگ نا آب ہرا حساب اٹ مرو ۽؟

اسہ وخت اس منسنگت سوشل میڈیا ناردا اٹ علاقتہ ٹی تعلیم نازی آ اسہ بیکیج اس جوڑ کریر، ہرا ٹی اسکول نا خواننگ نا باروا اٹ ہیبت و گپ کنگا سس دا ویڈیو پچے بھاز وائرل مس علاقتہ نا خلقت اٹ تاڑ و اوڑ تہا مخلوق رسپونس تنگ نا بنا کرے و ہندن اسہ تنظیم اس علاقتہ نا تعلیم زمواری ۽ تینا کوپہ غا ہر فنگ نا پڑو ۽ کرے، و علاقتہ ٹی مسہ اسکول ملا۔

ہر اسکول نا ماسٹر کن دہ ہزار تنخواہ پن کرے، تاکہ علاقتہ تعلیم نا کچ مچے بڑا کاہے و دشت انا مخلوق ہم علم انا شیخ آن تینا ونڈ ۽ دوئی کے۔ بنا ٹی تو دا تنظیم زمواری ٹی تینا کاریم تے کرسا ہنا، منہ وخت جوان تے، اسکول اٹ چناتا کچ ہم جوان کس، ماسٹر ہم دہ ہزار نا خاطر آن مسہ گھنہ ایمانداری اٹ چناتے خوانفسا ہنا کہ او اسہ دے ہم اسکول ۽ ناغہ کتو کہ، سال اس اسکان چنک ہم خوانارہ افسر آک ہم بسرہ چناتے خواننگ آخنارہ فوٹو ہلکر ۽ ویڈیو بیکیج جوڑ کریر،

مکہ ای چٹک اُٹ...؟
مکہ ای ورن اُٹ...؟
مکہ ای پپر اُٹ...؟
مکہ ای عشق اُٹ اُٹ...؟
مکہ ای قید اُٹ...؟
مکہ ای آزاد اُٹ...؟
مکہ ای سکھ اُٹ...؟
مکہ ای زندہ اُٹ...؟

افسانہ

استار تون کچاری

تون کچاری کریسٹس کہ استارک
اواران ہندا سوج ۽ کری کہ نی ہراکان
بریہ؟ تینا ڈیہہ انامش تا گندا پاپا، ہرانا
لمہ ناپاٹل اٹ اوڑدہ ۽؟ تینا ڈیہہ انامش
تا پاپا ہرانا باوہ ناجون آنبار ہر تہو اتون سینہ
ایترہ؟ تینا ڈیہہ انامش تا پاپا ہرانا تینا دتر
تینا حقیقت ۽ نوشتہ کیرہ، تینا ڈیہہ انامش
شاعر ناپا ہر از مزیر تینا تفوک ۽، ولے او
ڈیہہ ۽ ناز لیک؟ داسہ او تینا مون ۽ پدی
ہڑسا کہ داسوج آتا ورن دی ۽ ایتو، ولے
پدی نئے تینا ڈیہہ ۽ خنا نئے تینا
گدرینگوک آچل سال ۽، اوبس تین
تون تینت مُر مُنسا داسوج آتے کر یکہ،
کہ کنا زند داسہ زندانا ہر پارہ و ہر اندارہ
غارینگانے...؟

..... شاہ رحمن

اس امر ہزار آغل آتیاں پد چوری
کھک، و تینا نسل ۽ بھلن کیک؟ یا اسہ
مزور کار اس امر چ آدے دینا ک آجید
خلیک کہ او نا چنک لنگڑ خا چیس؟ یا اسہ

مروک آج آن امر تینا زندا کن جنگ
کیک واسہ مخوک ۽ دروشم اس ایٹک، و
اسہ زبیدار ۽ پھل اسے نا ورتینا ڈیہہ ۽
زیبائی بٹنگ؟ یا اسہ شنز اس امر تینا رخ

لابریری، ہرائی گل پشپن نا نوشکار آتا
کتاب و نوشت اک سر، ہر اتینا استار تا
بارواٹ سر، ہمو نئے خوانا کہ تینا دے
تے گدریفیکہ۔ و ہندن دا پشپن نا
نوشکار آتا خیال آتون گم کس، کہ او وقتا
خیال آتا رند ۽ ہلسا او فتون روان کس، او
اسل اسہ گنوک اسے آنبار تینا زندا نا
گدرینگوک آچل (40) سال ۽ دینا نا
ہر اسہ نوشکار نا نوشت ہر ایرہ استار تا
باروائی سر او فتنے خواننگ و سر پدمنگ
اٹ خلک، کہ ای استار تون کچاری
کیو۔

دا سوج آتے ہمو جمہ خان نینے آن
ارفیکہ ہر اتم او نا ٹنگ توبے آن سر، او استار
تون کچاری کنگک نا بنا ۽ کریسٹس،
او دے ہر کنڈ آن استارک گھیر کریسٹس،
او ہرا نگ مون ۽ ہڑسا کہ اوڑتون اسہ
پوسکن ۽ استار اس تینا ہلسی دروشم اٹ
او دے بچیر کر یکہ، اوڑتون سدا ناز اٹ
ہیت و گپ کر یکہ۔ ولے دا گل آن پد ہم
جمہ خان تہی غم تا گواچی کسک، او اینو پ
دے اسکان خوشی ۽ پبہ متولیس۔۔۔

لمہ اس امر جی و جان اٹ تینا چننا ۽ بھلن
کیک؟ یا اسہ باوہ اس امر تینا مار ۽ اسہ فکر
اسے ناما لک کیک؟ یا اسہ ورناس امر تینا
ورنائی ۽ تینا ڈیہہ انامش کن ندر کیک؟
او تو اسل دا گل آن بے خبر کس، او تو تینا
استار تون کچاری خواہ سک، داسہ او استار

تے اسہ ہتم آن ایلو ہتم اسکان امر مش تا
تہی زندہ تنک، او خوشم تون جنگ کرسا
او تینا دیرا ناخ ۽ ہلیک؟ یا اسہ درخت اس
امریشل اناسو ہشوک آگورچ آتون
سینہ ایٹک، او تینے بروک آ ہتم نا
زبیداری کن تیار کیک؟ یا اسہ ساہدار

او تینا گنوک ٹی ہندا خدردوڑنگا کسک کہ او
تینا زندا نا ہر موسم آن مرموسس، او اینو
پدے اسکان داسر پدمتولیس کہ ہتم
نا اسہ گواڑخ اس امر مش تینا اوڑدہ

حالانکہ او اول سر اسے آن تینا لاچی آن
کلاس اٹ اولی نمبر اٹسک، و تینا استاد، لمہ
باوہ و خاہوت والا تینا شباہی ہلکک، او
ہر اتم پانزدہ سال نا وئی اٹ بسوس تو
اونگل دے تینا خلق آن پشپن شارانا

رکھنگ گل آن جوان انگا درمان ۽۔ متنگ
کیک دانخان کرار کرار امرے۔

Royal national Institut for
deafpeople

نا بائیو میڈیکل ریسرچ سینٹر نا باسک ڈاکٹر
رالف ہولم نا پانگ ۽ کہ داتونے مہالو آن سا
کس کہ عادی وراث و مدام تمباک کشتک کر
کنگک نا سوب آتے و دک۔ ولے دا پوسکن
آپٹ و پول آن دا معلوم مس کہ دا خطرہ پیپیو
اسونگک نادروشم اٹ ہم ساڑی ارے۔

خف تیان کرکنگک بندخ ۽ راج آن اسل
جتا کیک، ہرانا احساس بندخ ۽ زوت
مفک، بلکہ کرار کرار آ دا ویل انا گواچی
مریک۔ اسہ پوسکن ۽ سگریٹ اسے لگنگ
آن مست دا پام کنگک کہ دا او ایب کیب
اٹ ساڑی بندخ آتے کرکنگک نا سوب
جوڑ متنگ کیک۔

ہر اٹک تینا زندا وخت اس ہم نشہ کتولیسر
و ہندن انگا ہم کہ وخت سیٹ نشہ ٹی
اختہ سر، ولے داسہ دا گندہ غا عادت ۽
الاسر، دافتنے کرار نیامنی و بھاز تیز
فریکونسی و لو تو ار بھنگا۔

پیپیو اسموکر یا تمباک کشوک موٹل انا پد
ریہہ گواچی مروک آ بندخ آتا دتر تا میٹ
ہم کننگ۔ داڑان معلوم داری مس کہ تمباک
ناموٹل انا مون پمون گواچی مروک آتا
بٹنگ نا کچ بھاز نزر موسوس۔ داڑسکان
کہ اگہ پد آن تو اس برساکے دا ورتون
اوارا کہ کس اس ہیت کے تو دن انگا بندخ
آک چچ اس پبہ۔

ڈاکٹر ڈیوڈ فاربی، ہرا دا پٹ و پولی جاچ انا
بھلا کس، پاک کہ کنکن دا پانگ آسان
اف کہ اخس ۽ کچ اسے ناموٹل بندخ ۽
نشان رسمینگ کیک۔ گڑا تینے داڑان

داڑان خف میٹ آکسین جوان وراث سر
متنگ کپک۔
پولکار آتا پانگ نارداٹ سگریٹ ناموٹل
ووک آوٹی و بے کچ شور آن بھاز زیات
بندخ آتے کرکنگک نا سوب جوڑ متنگ
کیک۔
امریکی ریاست فلوریڈا و میامی نا انٹرنیشنل
یونیورسٹی آن تعلقدار پولکار آک 3,307
رضا کار آتا پانگ نا وں انا طلی جاچ ۽
ہلکو۔ دافتنیت ہندن ۽ بندخ ہم اوار سر،

سگریٹ کپنگ ولے سگریٹ کشوک آتا
رہی آزند تیرکنگک آن ہراویل آک موٹی
بریرہ، دا بابت اولیکو وارر پورٹ اس مون آ
بسنے۔ جزل آف ٹوبیکو کنٹرول اٹی شپیک
مروک آ رپورٹ اصل اٹ مسہ ہزار
امریکی بالغ باقی تیا کروک ۽ اسہ ریسرچ
اسے آن پدمون آسنے۔
چا ہندار آتا پانگ ۽ کہ تمباک ناموٹل دتر
نا وپنگ ۽ لوڑ کرسا خف تا تہی دتر نا تنک
انگا و چکا چکا رخ میٹ پترینگک۔

نوشتانک

غیر فعال نشمیک ہم خف تیان کر مریرہ

..... ڈاکٹر خالد احمد

ہمو بندخ آک کہ تینت نشہ کپسہ، سگریٹ
کپسہ، ولے ایلوفا سگریٹ ناموٹل انا
گواچی مریرہ، غیر فعال نشی پانگہ، او فتا
کرمتنگ نا بھاز اماکان ارے۔
چا ہندار آک مہالو آن دا بابت معلوم دار
کریر کہ تمباک کشوک آتیت کرمتنگ نا
زہم انا بھاز خلیس ساڑی ارے۔ ولے
Smokers Passive یا تینت

سگریٹ کپنگ ولے سگریٹ کشوک آتا
رہی آزند تیرکنگک آن ہراویل آک موٹی
بریرہ، دا بابت اولیکو وارر پورٹ اس مون آ
بسنے۔ جزل آف ٹوبیکو کنٹرول اٹی شپیک
مروک آ رپورٹ اصل اٹ مسہ ہزار
امریکی بالغ باقی تیا کروک ۽ اسہ ریسرچ
اسے آن پدمون آسنے۔
چا ہندار آتا پانگ ۽ کہ تمباک ناموٹل دتر
نا وپنگ ۽ لوڑ کرسا خف تا تہی دتر نا تنک
انگا و چکا چکا رخ میٹ پترینگک۔

HAFEEZ ULLAH

Graphic Designer

- +923003705655
- hafeezullah2022@outlook.com
- New Killi Bangulzai, Sariab Road
- www.behance.net/hafeezullah01

Contact for any kind of design for your events , ceremonies , functions advertisements , restaurants, festivals and education-related-assets !

www.behance.net/hafeezullah01

Check out design ideas and samples at
www.behance.net/hafeezullah01

سال ۲۰۲۳

مواصلات کی تبدیلی:

بلوچستان کے محکمہ اطلاعات کا شاندار سفر

شفافیت، ڈیجیٹلائزیشن اور ترقی کا ایک نیا دور

تعلیم کے ساتھ نوجوانوں کو باختیار بنانا
گوگل انٹرنیشنل کے ساتھ شراکت داری کے ذریعے محکمہ اطلاعات نے بلوچستان کے بے روزگار تحصیل یافتہ نوجوانوں کے لیے 3000 ویٹا حاصل کیے ہیں۔ انسانی سرمائے میں اس سرمایہ کاری کا مقصد نوجوانوں کو ڈیجیٹل دنیا میں سہولت حاصل کرنے کے لیے ضروری مہارتوں اور سرٹیفیکیشنز کے ساتھ باختیار بنانا ہے۔

جدید کاری کے عمل
ڈی جی آئی کے لیے جو جس ٹھکانے کا ڈیجیٹائزیشن پروگرام کا آغاز کیا گیا ہے، اس میں انسانی سرمایہ کو بروئے کار لانا ہے، جس سے حکومت بھرتی ہوئی صورت حال کا فوری جواب دے سکتی ہے۔

مستقبل کے لیڈروں کی پرورش
بجیلے انٹرن شپ پروگرام کا آغاز طلباء کو حکومتی شعبے کے کاموں کے بارے میں اصول و ضوابط فراہم کرتا ہے، انہیں ان کے مستقبل کے کیریئر سفر کے لیے عملی عمل اور مہارتوں سے آراستہ کرتا ہے۔

افراد کی قوت کو مضبوط کرنا
محکمہ اطلاعات کی کامیاب بھرتی نے، طویل تاخیر کے بعد، محکمہ کی آپریشنل صلاحیت کو تقویت بخشی ہے، جس سے وہ خدمات کو زیادہ موثر طریقے سے فراہم کر سکتا ہے۔

علم کا اشتراک اور صلاحیت کی تعمیر
جیسے معزز اداروں کے ساتھ محکمہ کی تربیت اور ممتا می یونیورسٹیوں اور این جی او اےز LUMS کے ساتھ شمولیت محکمہ کی مسلسل بہتری اور محکمہ کے اشتراک کے عزم کو ظاہر کرتی ہے۔

آخر میں، بلوچستان کے انفارمیشن ڈیپارٹمنٹ نے ایک قابل ذکر تبدیلی کا آغاز کیا ہے، جس میں ٹیکنالوجی، شفافیت، اور شہریوں کی شمولیت کو شامل کرنے والے اقدامات کیے گئے ہیں۔ ان کوششوں نے نہ صرف روزمرہ کی کارروائیوں میں بہتری لائی ہے بلکہ بلوچستان کو مزید ترقی پسند اور صحیح مستقبل کی راہ پر گامزن کیا ہے۔ جیسا کہ ہم ان کامیابیوں کا جشن مناتے ہیں، ہم لوگوں کی خدمت کرنے اور بہتر اور باختیار معاشرے کو فروغ دینے کے لیے محکمہ کی مسلسل لگن کو دیکھنے کے منتظر ہیں۔

بلوچستان، جو اپنے وسیع متنوع اور بھروسہ پور ثقافت کے لیے جاننا جاتا ہے، ترقی اور ترقی کی جستجو میں نمایاں پیش قدمی کر رہا ہے۔ اس تبدیلی میں سب سے آگے بلوچستان کا محکمہ اطلاعات ہے جس نے بصیرت کی قیادت میں جدید مہارتوں اور اصلاحات کا ایک متحرک سفر شروع کیا ہے۔ پچھلے نو مہینوں کے دوران، محکمہ نے کئی اہم اقدامات کیے ہیں جنہوں نے نہ صرف اس کے روزمرہ کے کاموں کو بہتر بنایا ہے بلکہ ایک زیادہ شفاف، تکنیکی طور پر ترقی یافتہ، اور شہریوں پر مبنی حکومت کی منزل بھی طے کی ہے۔

ڈیجیٹل میڈیا پالیسی کو آگے بڑھانا
ایک ایسے دور میں جہاں معلومات کی ترسیل ڈیجیٹل پلیٹ فارمز پر بہت زیادہ انحصار کرتی ہے، محکمہ اطلاعات نے پبلسٹی ڈیجیٹل میڈیا پالیسی کا مسودہ تیار کرنے اور اسے نافذ کرنے میں پیش قدمی کی۔ اس مستقبل کی پالیسی کا مقصد عوام کے ساتھ موثر رابطے کے لیے ڈیجیٹل چینلز کی طاقت کو بروئے کار لانا ہے، اس طرح شفافیت اور رسائی کو فروغ دیتا ہے۔

اشتہاریہ پالیسی کی اصلاح
بھرتی ہوئے میڈیا کے منظر نامے کے ساتھ رفتار برقرار رکھنے کی ضرورت کو تسلیم کرتے ہوئے، محکمہ نے ایک دہائی کے بعد ایک نئی انفارمیشن ٹیکنالوجی سے چلنے والی اشتہاری پالیسی کی منظوری دی۔ یہ پالیسی ڈیجیٹل اور الیکٹرانک پلیٹ فارمز پر سرکاری اشتہارات میں زیادہ شفافیت کو یقینی بناتی ہے، میڈیا آؤٹسز کے لیے ایک متوازن اور مسابقتی ماحول کو فروغ دیتی ہے اور شہریوں تک رسائی کو بہتر بناتی ہے۔

معلومات کے حق کے قوانین
جسبورت اور گورننس کے اصولوں کو برقرار رکھنے کے لیے محکمہ اطلاعات نے انفارمیشن کے حق کے قواعد کو حتمی منظوری کے لیے کامیاب میں پیش قدمی کرنے کے لیے تیار ہے۔ یہ اقدام کھلے پن اور جوابدہی کے لیے حکومت کے عزم کا ثبوت ہے، شہریوں کو ان کی مفاد و بہبود اور فیصلہ سازی کے عمل میں شہرکت کے لیے اہم معلومات تک رسائی کے حق کے ساتھ باختیار بنانا ہے۔

انفارمیشن کمیشن کو باختیار بنانا
شفافیت کو ادارہ جاتی بنانے کی جانب ایک اہم قدم میں، انفارمیشن کمیشن کو مطلع کیا گیا ہے۔ یہ خود مختار ادارہ معلومات کے حق کے قوانین کے نفاذ کی نگرانی میں اہم کردار ادا کرے گا، اس بات کو یقینی بنائے گا کہ شہریوں کے سوالات کو فوری اور موثر طریقے سے حل کیا جائے۔

ڈیجیٹل انفارمیشن سیل
پہلے ڈیجیٹل انفارمیشن سیل کا قیام حکومت کی ڈیجیٹل موجودگی کے لیے ٹیم چیئر رہا ہے۔ اس سنگ میل کی وجہ سے حکومت کے ڈیجیٹل فٹ پرنٹ میں 10,000 فیصد نمایاں بہتری آئی ہے، شہریوں کے ساتھ براہ راست رابطے میں سہولت فراہم کی گئی ہے، اور انہیں ریکل نامہ ایڈوائزنس اور ضروری معلومات فراہم کی گئی ہیں۔

ڈسٹرکٹ انفارمیشن آفیسرز کو مضبوط بنانا
ڈسٹرکٹ انفارمیشن آفیسرز کے لیے ایک مضبوط نگرانی کے طریقہ کار کو نافذ کر کے، محکمہ نے محکمہ کی سطح پر جوابدہی اور کارکردگی کو مضبوط کیا ہے۔ یہ اقدام صوبے بھر میں معلومات کی بہتر ہم آہنگی اور ترسیل کو یقینی بناتا ہے۔

میڈیا کی طاقت کا استعمال
ایف ایم ریڈیو چینل کے قیام کے لیے ریڈیو پاکستان کے ساتھ تعاون الیکٹرانک میڈیا کے ذریعے حکومت کی رسائی کو بڑھانے کی جانب ایک قدم ہے۔ یہ شہریوں کے ساتھ حتمی طور پر ویڈیو اور ذرا علاقوں میں بہتر روابط کو فروغ دے گا اور انہیں ترقیاتی محکمہ میں فعال حصہ دار بنائے گا۔

ڈویژنل انفارمیشن دفاتر
ڈویژنل انفارمیشن دفاتر کے قیام سے معلومات کی ترسیل کی کارکردگی میں نمایاں بہتری آئے گی، اس بات کو یقینی بناتے ہوئے کہ علاقائی معاملات پر مناسب توجہ دی جائے اور ممتا کی کیونکر کو متعلقہ معلومات سے باختیار بنایا جائے۔

ڈیجیٹل کمیونیکیشن کو اپنانا
ویب سائٹس کو بہتر بنانے، یوٹیوب چینل شروع کرنے، اور سوشل میڈیا انٹرفیسز کے ساتھ پوزیٹو کامیابیوں کے لیے محکمہ کی کوششوں نے ڈیجیٹل کمیونیکیشن چینلز کو بڑھایا ہے، جس سے حکومت اور اس کے حلقوں کے درمیان مزید کھلے اور قابل رسائی مکالمے کو فروغ دیا گیا ہے۔

